СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVII. Ч. 214. Джерзи Сіті, Н. Дж., пятниця, 13. вересня, 1929. VOL. XXXVII. No. 214. Jersey City, N. J., Friday, September 13, 1929. THREE CENTS

СЕНАТ ПОЧИНАЄ СЛІДСТВО В СПРАВІ ШІРЕРА

ПРОПОЗИЦІЯ БОРИ НЕ МАЄ ОПОЗИЦІЇ.

ВАШИНГТОН, 12. вересня. — Сенат ухвалив нині без опозиції резолюцію сенатора Бори, котра припоручує комітетови для морських справ почати сейчас слідство над діяльністю Виліема Шірера на женевській конференції для зменшення морських зоружень.

Як видно з позву Шірера проти кількох великих підприємств, занятих будовою воєнних кораблів, сі підприємства наймали Шірера для ведення пропаґанди проти обмеження морських зоружень. Свою аґітацію вів Шірер під фірмою оборони інтересів Америки, представляючи себе за великого американського патріота. В своїй акції мав він не побоятися навіть підривати міжнародну акцію американського уряду для обмеження морських зоружень дорогою міжнародної конференції.

Резолюцію Бори ухвалено без ніякої опозиції, хоча її попередила коротка дебата.

ГУВЕР ПІДНОСИТЬ ЗАКИДИ ПРОТИ АНҐЛІЙСЬКОГО МОРСЬКОГО ПЛЯНУ.

СТОЇТЬ ОДНАК ДАЛІ ЗА ОБМЕЖЕННЄМ МОРСЬКИХ ЗОРУЖЕНЬ.

ВАШИНҐТОН, 12. вересня. — Президент Гувер відбував учора майже цілоденні конференції з членами свого кабінету й високими урядниками департаменту фльоти в справі начерку відповіди на анґлійську пропозицію щодо морської конференції.

Президент Гувер не годиться з усіми пропозиціями анґлійського уряду, але хоче протерти дорогу для конференції пятьох великих морських держав.

Висліду конференції ґазетам ще не подано, і відай конференції висліду ще не дали, бо мають вони продовжуватися через цілу ніч.

СМЕРТЬ КОНҐРЕСМЕНА В ОГНІ.

КВЕЙЛ УСЛАВИВС[illegible]ОЮ НАД ВОЛСТЕДОМ.

ФЕРҐОС ФОЛЗ (Мінесота), 12. вересня. — У руїнах літнього мешкання над Отер Тейл Лейк найдено спалене на вуголь тіло, в якому по кількох годинах слідства розпізнано О. Дж. Квейла, мінесотського конґресмена, одинокого члена фармерсько-робітничої партії сього стейту в конґресі.

Квейл мав незвичайно цікаву життеву карієру. Походив він з норвезьких іміґрантів, що поселилися в Норт Дакоті кілька поколінь тому. По укінченню публичної школи пішов студіювати до духовного семинара та став по його скінченню пастором норвезької лютеранської церкви. Та його все тягнуло до політики. Активно виступив він на політичне поле як протикандидат відомого конґресмена Волстеда, що вславився начерком прогибіційного закона. Квейл хотів дістати при правиборах іменованнє на кандидата і йому справді вдалося повалити Волстеда, котрого він представляв як фалшивого прихильника прогибіції. Волстед пішов у суд та доказав Квейлови, що він назвав Волстеда атеїстом, і суд уневажнив номінацію Квейла за беззаконне шкальованне імени Волстеда. Квейл виступив при слідуючих виборах знова проти Волстеда і його остаточно побив значною більшістю.

В конґресі Квейл відзначився своєю критикою федерального прогибіційного закона, хоча він самий заявлявся за прогибіцією. Він критикував теж остро Антисалунову Лігу.

СТРАЙК У НЮ ОРЛІЕНСІ ЩЕ НЕ ПОКІНЧЕНИЙ.

ЮНІЯ ВІДКИДАЄ УМОВИ.

НЮ ОРЛІЕНС, 12. вересня. — Члени юнії трамваєвих робітників голосували вчора над пропонованою угодою між робітниками й трамваєвим підприємством. Показалося, що за відкиненнем умов заявилося 1,009 голоеів, за принаттем всього 87.

З огляду на сю постанову страйк трамваєвих робітників, котрий почався дня 2. липня, а котрий набрав вже широкого розголосу по цілім краю, буде тревати далі.

Угода, відкинека тепер страйкарами, була вироблена на конференції між урядниками Американської Федерації Праці та трамваєвого підприємства, що відбулася недавно в Ню Йорку.

КЛОПОТИ ПОЛЬСЬКОГО ҐРАФА З АМЕРИКОЮ Й АМЕРИКИ З ПОЛЬСЬКИМ ҐРАФОМ.

НЮ ЙОРК, 12. вересня. — Альберт Сіховскі, котрий називає себе польським ґрафом, вніс до суду просьбу о здержанне своєї депортації з Америки. Свою просьбу попирає він заявою, що його обікрали урядники вязниці в Каліфорнії, де він відсиджував кількалітну вязницю за спроневіренне грошей у Мексику та безправний візд до Злучених Держав.

Приїхав він до Каліфорнії з Мексика в 1920 році. Віхав на богатім авті, зі службою й маєтком. Зараз потім проти нього піднесено закид, що він спроневірив у Мексику 300,000 долярів. Його арештовано й зараз уряд підняв проти нього справу за безправний візд. Він признався до безправного візду й за се дістав вязницю, а відтак був суджений за спроневіренне і був теж засуджений. Відсидів він 2 роки й 4 місяці. Випущений на волю, він мав бути депортований. Власне проти сього він тепер протестує, кажучи, що урядники вязниці обікрали його з усього маєтку.

Урядники знова показують, що він видав свій маєток до цента на свою оборону та особисті видатки. Каліфорнійський ґубернатор буде розглядати справу. Польський консулят відмовляється боронити свого горожанина, хоча він такий типічний польський пан.

УКРАЇНСЬКА ПІСНЯ НА РАДІО.

В слідуючу неділю, дня 15-го вересня, в 2-гій год. 45 хв. з полудня, на стації WAAT підчас української години буде співати мішаний хор „Бояна" з Йонкерс, Н. Й., під управою п. М. Фатюка слідуючі пісні: 1) Бодай тая степовая, міш. хор; сопран сольо п-на А. Синчич. 2) Грають сурми, хор мішаний. 3) Ой, у полі, баришполі, хор міш.; тенор сольо д. В. Мандзій. 4) Ой садове моє яблочко, хор мішаний. 5) Ой горе калині, хор міш; сопран сольо п-на А. Сенчич. 6) Та орав мужик, хор мішаний.

ЗАНАДТО ВИПИЛИ І ЗАБИЛИСЯ.

З Чорткова до Заліщик прибуло чотирох мотоциклістів, котрі перебували там цілий день. Під вечір двох мотоциклістів, Л. Яніцький (народний учитель з Чорткова) й Н. Польтін (з Познаня), увійшли до одного ресторану й здорово собі „на дорогу" попили. Зовсім пяні виїхали на гостинець і з цілим розгоном вдарили в дерево, забиваючися на місці.

ЩОБИ Й СЛІДУ НЕ СТАЛО.

Щоби і в назві затерти слід автономії, признаної Закарпатській Україні мирови ми договорами й конституцією чехословацької републики, міністер внутрішних справ, д-р Черни, видає розпорядження, в якім наказує урядам, що при назві поодиноких частей републики треба вживати назви: країна чехословацька, країна моравсько - шлеська, країна карпаторуська, натомісць заборонається уживати назви країна Подкарпатська Русь

Щоби й сліду не стало, що є якась ріжниця між автономною Закарпатською Україною й иншими краями чех.-слов. републики, видав чеський міністер оце протиконституційне зарядження.

СТРАЙКОВА БОРОТЬБА НА ЗАКАРПАТСЬКІЙ УКРАЇНІ.

При будові залізничої лінії в Тересві вибух страйк, який обхопив 250 робітників, що боролися за збільшення платні і за збірну умову. Страйк тревав тиждень і робітники вели його солідарно. Проти страйкуючих сконцентровано жандармерію, яка арештувала 4 робітників, але це нічого не помогло. Щойно страйколоми, звербовані якимсь Семком, заставили страйкуючих припинити боротьбу і підписати колективну умову. Всеж таки робітники добилися часткового успіху, бо управа зобовязалася збільшити робітничу платню.

В хемічній фабриці Кльотильда в Бичкові працює около 400 робітників по 10 годин денно за жебрачу платню. До цього заряд фабрики поводиться з робітниками як з невільниками. Тому робітники рішили боротися проти визиску. Скликано збори, на яких малося обговорити це питання. Та уряд заборонив взагалі збори на протязі одного місяця. На цей небувалий акт потоптання веяких громадянських прав відповіли робітники тим, що мимо заборони відбули масові збори, на яких було порішено вступити до боротьби за 8-год. час праці, за колективну умову і за збільшення платні.

УКРАЇНСЬКЕ АКАДЕМІЧНЕ ТОВАРИСТВО „УКРАЇНА" В ЖЕНЕВІ.

В Женеві зорганізовано перед чотирма місяцями українське академічне товариство „Україна". Статути „України" затвердив в липні ц. р. сенат женевського університету, потім „Україна" подала прохання о приняття її в імени Центрального Союзу Укр. Студентства „Уесце" в Празі. „Уесце" принял „Україну" дня 1. серпня в свої члени.

47 ОСІБ УБИВ ГРІМ.

Після урядового звідомлення воєвідського уряду у Львові на терені львівського воєвідства на протязі останніх чотирох тижнів згинуло від грому 47 осіб. В цьому самому часі рівнож 47 осіб потонуло.

ВТЕЧА З СОВІТСЬКОЇ ВЯЗНИЦІ.

З тюрми в Сталіні втікло 16 політичних вязнів. Підчас проходу роззброїли вони сторожу й передісталися за мури тюрми. Погоня не дала висліду.

СТРУЇВ 12 КОРОВ.

Невідомий злочинець на фільварку К. Свірського в Задрости, пов. Теребовля, струїв 12 коров.

ВЕЛИКА ПОЖЕЖА В СТАНИСЛАВОВІ.

На німецькій кольонії при вул. Конопніцької вибухла пожежа, якої жертвою впав великий фільварок дитячого німецького захисту, що стоїть під управою д-ра Цеклера. Згоріли всі фільварочні забудовання, як: стодоли, стайні, хліви, обороги зі сіном і пашею, збіже звезене зі 100 морґів, весь мертвий інвентар (машини, сівалки, віялки, плуги, борони, вози і т. п.); страт у живім інвентарі майже не було. Страти досі ще не обчислені, бо, як зачувати, збіже і паша ще не були заасекуровані. В захисті є на удержанні біля 800 дітей, для яких провадилася ця ціла господарка. Причина пожежі досі ще не відома; мабуть виною тут необережне обходження з вогнем.

НОВІ ЧЕСЬКІ ШКОЛИ НА ЗАКАРПАТТІ.

Чеські проурядові ґазети подають до відома, що міністер освіти Штефанек затвердив заснованнє нових чеських шкіл в таких українських селах: Терново, Тербля, Тересва, Березово, Річка, Чумалево, Н. Бистра, Неґрово і т. д. Має отже повстати нових 12 чеських, а всього 4 русинські школи.

Ця справа насильного чехізовання, українських дітей є на стільки скандальною, що про неї заговорило чеське „Народне Освободзене" в той спосіб:

„Коли відкрито в українських селах перші чеські школи, ми не погоджувалися з тою новою шкільною політикою на Підкарпатській Руси. До чеських шкіл на Підкарпатській Руси в більшости ходять Жиди і Мадяри, а тільки в малій скількости діти чеських урядовців і служачих. У тих школах число дітей жидівських і мадярських перевисшає 90%, але є й такі чеські школи, в котрих цілком нема чеських дітей. Розуміємо отже протести української суспільности, котра видить у чеських школах денаціоналізацію народа.

ВІДКРИЛИ ТАЙНУ ГОРАЛЬНЮ.

В Карчунку, пов. Бережани, поліція відкрила в домі Павла Ґонсіцького тайну горальню. Підчас ревізії забрано машини, що гнали алькоголь, та 5 і пів літри горівки „власного виробу".

КРІВАВЕ ВЕСІЛЛЯ.

Підчас весілля в Марії Пліс у Хмільовій, пов. Золочів, повстала з невідомих причин бійка, в наслідок якої 31 літній парубок М. Босько згинув, а восьмох инших парубків, важко ранених, перевезено до лічниці.

ПЯТНАЦЯТЬ ТИСЯЧ ГОЛУБІВ ДО МАДЯРЩИНИ.

Союз для плекання голубівлистоношів у Німеччині перевіз цими днями 15,000 голубів до Будапешту. Звідси полетіли вони до Німеччини.

СЕЛЯНСЬКІ СТРАЙКИ.

Хвиля аґрарних страйків на західно-українських землях поширюється далі. Страйк перекинувся теж на північно-українські землі. Страйкуючі домагаються заведення 8-годинного дня праці, 5 зол. денної заробітної платні та заключення збірної умови. Власники фільварків ті домагання відкинули й спровадили на свої фільварки поліцію. Селяне йдуть солідарно.

Щоб зломити страйк українських селян на панських дворах, влада приступила до репресій. Арештовано цілий ряд свідоміших селян у багатох селах, щоби тим робом кинути пострах у ряди страйкуючих й спричинити заспокоєння. Арештованих привозять до Львова й ведуть проти них слідство в напрямі злочину за публичні безпокої. І так у Бібрці арештовано в останній хвилі підчас віча радикалів Стахова і Павлова, а в ріжних селах повіта 50 селян.

Мимо арештувань страйкарі тримаються далі бодро.

В КИТАЮ ЗАБОРОНИЛИ „ПУСКАТИ ОРЛІВ".

Кантонський уряд, а за ним і инші китайські міста видали заборону „пускати орлів", цеї улюбленої гри-розривки Китайців. Причиною заборони було це, що орли дуже часто заплутувалися в телеґрафічні дроти, спричинюючи цим перерву в комунікації телеґрафічній. Ця заборона дуже зажурила Китайців, котрі в орлах бачать символ святого смока, так почитаного в цілім краю.

БАНДИТСЬКИЙ НАПАД.

Дня 10. серпня ц. р. в часі вечерниць у салі читальні „Просвіта" в Губичах, повіт Дрогобич, банда, зложена з 30 осіб зі сусідньої Волянки, напала на читальню, хотячи дістатися на салю. Колиж її не допущено, окружила читальню навколо й почала її обстрілювати. Кулі влітали на салю крізь вікна. На салі счинився страшний переполох, втікти на двір не можна було, бо стрілянина шаліла як на фронті. Такий стан облоги тревав від години 2-ї до рана. Один з бандиди убитий (таки своїми), з гостей кількох ранених. Ділялося це 100 кроків від постерунку місцевої поліції. Банда ця стероризувала в той сам вечір вечерниці в Тустановичах і Гуковій горі.

ВИБУХ БОМБИ НА „ТАРҐАХ ВСХОДНІХ" У ЛЬВОВІ

ЗАМАХ НА ПОЛЬСЬКОГО МІНІСТРА ФІНАНСІВ. РЕВОЛЮЦІЙНА ДЕМОНСТРАЦІЯ З НАГОДИ ВІЗИТИ ФРАНЦУСЬКИХ ДЕЛЕҐАТІВ. ПОЛЯКИ СТРАШЕННО РОЗЛЮЧЕНІ.

ЛЬВІВ (Галичина. Почтою й каблем, спеціяльно до „Свободи"), 10 вересня. — З нагоди відкриття „Тарґів Всходніх" 9 вересня та побуту французьких парляментаристів і инших гостей здемольовано бомбою головний будинок торгів. Підпалено головний двірець і повалено стовпи з польськими прапорами.

Атентат на міністра фінансів Квятковського й воєводу не вдався ізза передчасного вибуху бомби. Того самого дня директор львівської поліції підчас автомобілевої катастрофи поломив собі обидві ноги. Поляки страшенно розюшені на Українську Військову Орґанізацію й тепер переводять масові ревізії та арешти.

БОЇ ПРИТИХЛИ.

СТАЦІЯ ПОГРАНИЧНА ЗНИЩЕНА. КИТАЙЦІ УСТАНОВИЛИ НОВУ ЛІНІЮ ОБОРОНИ. ПРОПАҐАНДА ПРОТИ РОСІЇ В КИТАЮ ПРИТИХЛА.

ШАНҐАЙ (Китай), 12 вересня. — Бої на всьому манджурському кордоні притихли. Вороги відійшли на свої старі позиції, крім району стації Погранична, де Китайці установили нову лінію оборони біля ст. Мулінґ, бо Погранична зовсім зруйнована й спалена.

На ріці Амурі дійшло до незначних сутичок між російськими та китайськими канонірками. Обмінявшись кількома гарматними стрілами, противники розійшлися, кожен до своїх територіяльних берегів.

На всьому фронті тепер лише трапляються подекуди незначні сутички дрібних військових частин та патруль і ведеться слаба перестрілка. Лише в районі стації Погранична російські літаки бомбардували нові китайські позиції.

Загально звертає на себе увагу те, що китайське правительство припинило внутрі Китаю аґітацію за війною й проти Росії. Дехто пояснює це слабістю китайського правительства, побоюванням внутрішних заворушень і браком грошей для ведення війни. У Нанкіні ще й досі сподіваються, що непорозуміння з Росією пощастить залагодити при помочи переговорів.

БАВЛЯТЬСЯ В ПЕРЕГОВОРИ.

КИТАЙСЬКА ВІДПОВІДЬ НЕ ДАЄ НАДІЇ НА УСПІХ ПЕРЕГОВОРІВ З РОСІЄЮ.

БЕРЛІН (Німеччина), 12 вересня. — Китайське посольство в Німеччині передало через німецьке правительство відповідь нанкінського правительства на останню ноту Росії в справі умов, на яких можуть провадитись переговори для полагодження конфлікту. Відповідь Китаю зовсім не задовольняє жадної вимоги большевицького ультимату.

АНҐЛІЯ ПОСИЛАЄ ВІЙСЬКА В КИТАЙ.

САВТГЕМТОН (Анґлія), 12 вересня. — Звідси відплив воєнний корабель-транспорт з анґлійським вест-йорським полком, який відправляється в Китай. Везти його будуть через Панамський канал.

КИТАЙ ГРОЗИТЬ ПОКИНУТИ ЛІҐУ НАЦІЙ.

КРІЗА ВИНИКЛА ІЗЗА ВИМОГИ КИТАЮ ОЖИВИТИ ПАРАҐРАФ ЛІҐИ НАЦІЙ ПРО ПЕРЕГЛЯД МІЖНАРОДНІХ ДОГОВОРІВ, ЯКІ ЗАГРОЖУЮТЬ МИРОВИ.

ЖЕНЕВА (Швайцарія), 12 вересня. — В колах Ліґи Націй наступило велике занепокоєння ізза того, що Китай загрозив залишенням Ліґи Націй. Неспокій збільшується серед членів Ліґи ще тому, що Америка особливо пильно приглядається розвиткови цього інциденту. Китайський представник у Лізі Націй, д-р Ву, поставив вимогу в імени свого правительства, щоби XIX пакт Ліґи Націй, який говорить про перегляд тих міжнародніх договорів, які заґрожують мирови, був оживлений і став дієвим, а не був лише мертвою буквою на письмі.

Це збентежило держави, які бояться перегляду мирових договорів, а особливо тих, що боронять непорушність Версальського трактату. Проти задоволення вимоги Ву голосували: Франція, Чілі, Еспанія й Румунія, а за голосували: Німеччина, Австрія та Литва. Після такого неґативного голосовання д-р Ву заявив, що Китай вийде зі складу Ліґи Націй. Щоби рятувати ситуацію, ґенеральний секретар Ліґи, Друмонд, хотів запропонувати Ву погодитися на резолюцію, в якій буде сказано ясно, що це тичиться лише тих концесій, котрі мають инші держави в Китаю. Але він цілий день не міг скомунікуватися з доктором Ву.

НІМЕЦЬКІ ТЕРОРИСТИ.

ПОЛІЦІЯ ПОПАЛА НА СЛІДИ КОНТР-РЕВОЛЮЦІЙНОЇ ТЕРОРИСТИЧНОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ.

БЕРЛІН (Німеччина), 12 вересня. — Поліція арештувала кілька осіб, що належать до німецької таємної контр-революційної орґанізації, збудованої на зразок бувшої орґанізації „Консуль", котра перевела низку атентатів у Німеччині на державних мужів. Арештованим ставиться у вину підложення бомби до Райхстаґу та ще кілька замахів, орґанізованих останніми часами.

БОГОМІЛЬНИЙ МОНАХ УБИЙНИКОМ.

МОСКВА (СССР), 12 вересня. — У Києві роспочався суд над архидіяконом Києво-Печерської Лаври, монахом Івладієм Чехуном, за вбивство своєї любовниці, монахині Баричиковой. З ним під судом знаходиться його друга любовниця, бувша монахиня Воронкова, яку обвинувачують за намову до вбивства.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 0, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодинокe число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Oorder.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

НЕПРАВДА НЕ ПРОСВІТА

Відколи в Америці пішов серед Українців протестаційний рух проти польсько-римської спілки, що тепер пробує вжити української католицької церкви для цілий польщення Українців, від того часу не перeминають у прихильних польсько-римській спілці органах лайки проти тих, що важаться протестувати.

Та протест проти національної смерти се звичайна річ, і відобрати се право не така легка справа. Щоби добитися свого, прихильники польсько-римської спілки хопилися аргументу ненарушимости релігійних переконань. Мовляв, протестувати проти церкви значить нарушувати релігійні переконання вірних, а се не годиться, бо релігійні переконання се свята річ.

Сим способом стараються прихильники польсько-римської спілки засипати піском очи Українцям, щоби вони не протестували проти україножерної політики Польщі й Риму. Сею агітацією стараються прихильники польсько-римської спілки вперти в наш нарід, що їм не вільно протестувати проти україножерної політики, коли до сеї політики вживається української церкви, коли наш нарід нищити збираються за польським та римським приказом українські епископи та українські священики.

Сього рода аргументи обчислені тільки на темноту слухачів. Тільки людина, яка поняття не має про життя в світі, може повірити в таке балакання польсько-римських агентів. Ось в американських газетах тепер широко розписуються про новий вашингтонський місячник „Челендж" (Визов), котрого редактор, д-р Р. Смит, виразно заявляє, що він заложив газету на поборювання вмішування методиської епископальної церкви в американські політичні справи. Д-р Смит закидає управі сеї церкви, що вона вмішується до справ чисто політичних, які з моралю мають тільки далеку звязь, та що сим умішуванием шкодить церкві й народови. Д-р Смит заявляє всім і вся, що він буде поборювати сю політику як нетолерантну, як неамериканську, як довго вона буде існувати. В своїй газеті він остро критикує епископів своєї церкви, і думає се робити, поки епископи не відступлять від свої невідповідної політики.

Отсей факт се лишень один з многих фактів американського життя. З омериканських громадян ніхто д-рови Смитови не дивується. Кождий йому признає право виступати проти того, що він уважає за шкідливе в церкві чи народі. Колиб з такою забороною виступив хто перед Американцями, то Американці зналиби, що се або людина без ума або нанятий агент, що взявся боронити справу, для якої нема аргументів.

ЛИХОЛІТТЯ ХОЛМЩИНИ

(Допись зі старого краю).

I.

Нема, мабуть, ніде так гостро поставленого релігійного питання, як на Холмщині. Почніть ви говорити з Холмщаком-Українцем на теми чи то соціяльні, чи то економічні, чи то національні, — все одно: розмова закінчиться церковною справою. Якщо в соціяльних та економічних поглядах Холмщака нема однозгідности, то, сміло можна сказати, в обороні своєї церкви разом стають і безпартійні, і ундівці, і сельроби, і навіть комуністи. Ще до світової війни, після толераційного царського указу в 1905 році, можна було тут стрінути таке дивне явище: студенти університету, члени революційних тодішніх партій, частенько ставали в обороні православної релігії вдавалися в догматичні спори з римо-католиками! А ось в недавні вже часи: скільки то разів б. сенатор Пастернак (сельроб-лівиця) мусів вилазити на церковну огорожу „для оборони православя"! Ніхто не дивувався, що в обороні церкви с. Убродович разом з б. послом Любарським їздив сенатор Козицький (сельроб-правиця). Памятаю добре, як то на храмовім святі в с. Городиславичах (Воздв. Чесн. Хреста) покійний посол-комуніст Скрипа розпочинав своє віче словами: „Хресту Твойому покланяемось, Владико"!

Таке дивне явище пояснюється тим, що на Холмщині і Підляші релігійне питання тісно звязане з питанням національним: „римо-католик" є тут синонімом Поляка, а „православний" синонімом Українця. Перехід православного на римо-катол. — це ознака, що одним Українцем стало на Холмщині менше. Тому то боротьба двох національностей української та польської, йде на тих землях під знаком релігії.

В тій боротьбі по стороні Поляків є державний апарат, польська школа, капітал поміщиків, засліплене шовінізмом польське міщанство і ремісники, сотні ксьондзів, численна шовіністично-клерикальна преса (не кажучи вже про столичні варшавські видання, в кожнім повіті появляється як не дві, то бодай одна газета обовязково), тьматьмуща польської інтелігенції (всі посади в урядових і приватних установах, підприємствах, фабриках, нотаріятах, аптиках, лічницях займають Поляки, а майже в кожного з них є діти, численні осадники і т. д.). У православних всього того нема: у них є лише селянські мозолисті руки, коло 50 священиків (з російським вихованням) і кілька осіб інтелігенції, яка не доїдає та не досипляє... На всій великій території нема ані одної української національної газети (була одна — „Наше Життя" але й та тепер проповідує інтернаціоналізм), ані одної не тільки української, але й утраквістичної школи, ані одного поміщика чи капіталіста ані одного адвоката, лікаря інжиніра, аптикаря...

При таких умовах боротьба дуже тяжка, і тільки завдяки героїзмові Холмщака-Українця Холмщина досі ще не спольщена та своїми пораненими грудьми не тільки боронить себе, але й здержує полонізаційний похід на братню Волинь.

Понад життя любить Холмщак свою Холмщину, свою „хлопську мову", свої звичаї, свою віру. Розуміє він добре, що при нинішніх умовах одиноке, що ратує його національність, то православна віра й церква. Ось чому він так завзято боронить їх, так розпучливо кричить та плаче, коли щонебудь загрожує тим двом чинникам!

Поляки добре собі уявляють, що для спольщення Холмщини необхідно зробити всіх православних римо-католиками. Тимто обяснюється закривання, пересвячування на костели і руйнування церков. До світової війни було на Холмщині та Підляші 383 церкви, а по статистиці з 1928 року залишилося усього 46 парохіяльних церков і 6 філій, запечатано 133 церкви, висвячено на костели 147, зруйновано 51. Римо-католицьких костелів є 191. Один костел припадає на 1,700 католиків, одна церква на 3,600 православних. Один костел обслуговує простір в 59 кв. км., одна церква — в 217 км. Висвячувались на костели або запечатувались не тільки церкви, які колись перед 50 роками були уніятськими, але й такі, що збудовані ще перед введенням унії, себто перед 1596-тим роком (м. Щебрешин, м. Замість й ин.), або вже після впровадження православя, себто по 1875-тому році (Біща, Тарнаватка, Ходиванці, Невірків і багато инших).

РОЗРИТІ МОГИЛИ

День 8 червня 1929 р. вбється глибоко в память українського народа під польською окупацією. В той день польська поліція на чолі з урядником воєвідства збещестила дорогі українському серцю стрілецькі могили. Вандали нездібні навіть пошанувати чужих святощів.

Дня 8 червня 1929 р. до села Потутор, бережанського повіту, відомого з того, що на узгірях зв. Лисоня велися в 1916 р. завзяті бої між Москалями і австро-німецькими військами, в яких брав участь цілий леґіон УСС і поклав в офірі сотні стрільців та встелив Лисоню численними дорогими могилами, до того села прийшов воєвідський урядник з Тернополя, Смотрицький, з поліцаями. Він зажадав від начальника громади людей і підвод, бо мають вони розкопувати стрілецькі могили, а тлінні останки стрільців перевезти на спільний воєнний цвинтар. Начальник громади, якому не доручено ніякого письменного наказу, не хотів виповнити поліцайського приказу. Щойно під терором поліцаїв деякі з селян були примушені приказ виконати.

І сталася неймовірна річ. До гробів українських стрільців, гарно упорядкованих і прикрашених цвітами, якими піклується „Т-во Охорони Воєнних Могил", до яких рік-річно у Зелені свята йде народ з дооколичних сіл на прощу, до тих могил запроваджено українських селян і наказувано їм їх розкопувати. Розкопано 6 могил. Тлінні останки стрілецьких Героїв в непорядку та в сумішку поскидано на фіру і відвезено їх до спільного гробу. Сталося це проти виразного спротиву селян на полі, яких стрілецькі могили знаходилися. Хрести, що були вкопані на могилах, тепер покинені на землю, і розриті ями — ось вимовні свідки варварства, якому здається важко знайти рівні.

Безпосередно з Потутор пішла поліцейська комісія на гору Лисоню й там далі доконувала свого діла знищення. Розкопувано могилу за могилою і збещещувано кости Героїв. Слід замітити, що гору Лисоню як історичне побоєвище громада подарувала „Т-ву Охорони Воєнних Могил". Але ні Воєвідство ні поліція не зверталися до Т-ва Власника землі за дозволом розкопувати могили.

Блискавкою рознеслася по Західній Україні вістка про нечуване в світі святотатство під охороною польських поліцейських баґнетів, та викликала зрозуміле обурення і розярення. В краю вже відбулися протестуючі віча в тій справі. На них виносять ріжні резолюції протесту. Віче в Бережанах, приміром, питалося папського нунція в Варшаві, як запротестує церква проти святотацкого вчинку?

Відклики Українців з рідного краю до американських Українців помогти в сих протестах конфіскувала польська прокураторія. Польська листова цензура переловлювала навіть приватні листи, що говорили про подібні віча. Думали в сей спосіб здержати українські протести в Америці. Але край сподіється, що американські Українці не занедбають хоч пізніше піднести перед світом свій протест проти польських святотацтв.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ.

Український співацько-танковий виступ. — Американська газета про виступ.

„Dear Sir!

Enclosed you will find a clipping from the Perth Amboy Evening News, a program which was given by the Ukrainians on Sept. 3, 1929.

I wish to have this program put into our valuable paper the "Svoboda".

Sincerely yours,

Olga Waverczak."

UKRAINIANS GIVE PROGRAM

Singing and Dancing Exercises Under Auspices of Parks-Playgrounds Dept.

A most delightful program in the way of singing and dancing exercises was presented last night by the boys and girls of the Ukrainian school at Caledonia Park, under the auspices of the department of parks and playgrounds.

A large and appreciative crowd gathered for the exercises and every number on the program received rounds of applause. The program was given under the direction of Assistant Playground Supervisor Charles Kocheck with the assistance of Joseph Bukata who was in charge of the chorus work, and Olga Waverczak and Mary Romanetz who handled the dance numbers.

The first part of the program opened with the singing of „America". Other chorus numbers in order were: „Ukrainian Hymn", „Green Birch", „By the Mill", „How Nice Is the Green Grass", „My Country, Ukraina", and „Here Comes the Winter". The dance numbers were: „Hopak", „Ukrainian Kozak", and solo numbers.

One of the features of the second half program was a trio number „I Love My Mother". Other chorus songs were: „The Bird Flew Away", „Silent Night", „Farmer Song", „Death of the Kozak", „Oh, Ukraina". The dance numbers included „Kolomeyka", „Buckwheats", „Kozak", by the boys and girls and a solo dance, „Kozak Maiden".

В. Кедровський.

1919 РІК

Передрук заборонений. — Всі права застережено в 1919 році.

(66)

Скоро почулася легка перестрілка на полі за селом. То наші части увязувалися в бій з большевиками. Я знову пішов до хати, де ночував, щоби там умитися та щось зїсти. В той час почала стріляти наша польова артилерія, якої гармати стояли яких кроків 200—300 на другім схилі балки. Гармати били через нашу хату й через церкву. Я проходив повз церковний двір, коли почув чийсь несамовитий крик. Повернув у той бік голову й побачив там посеред двору попа, котрий, грозячи кулаком на наші гармати, кричав:

— І что же ви делаете, безбожнікі! Через храм святой стреляете? І так все окна уже повилеталі!

В той час гармати почали бити частіше. Нарешті нерви попа не витримали й він, біжучи до пивниці, що була у дворі, ще голосніше гукав:

— Машка! Машка! Давай шубу в погреб.—І з цими словами зник за дверима пивниці.

— Ну, подумав я собі, бідний піп мабуть вже нераз намерзся в пивниці без „шуби".

Заходжу на подвіря й бачу таку картину: Господар присідає біля тину й визирає через нього на гармати, які стріляють йому через голову. Обережно визирає, щоби побачити, як вони палять, а коли вчує вибух та побачить вогонь, що вибухає з гирла гармати, то присідає, ховаючись за тин, а потім знову це робить, якось кумедно: то присідаючи, то підстрибуючи. Дядьківська цікавість, подумав я, а може вчиться стріляти з гармат, бо, як казали наші селяне, ховаючи у себе в клуню сторостріл, або гармату:

— В господарстві все пригодиться.

Поснідавши, я пішов на артилерійський спостерігаючий пункт, щоби звідти бачити всю картину бою, який уже точився в повному розгарі.

Звідси було добре видно, як Українці наступали по полях, вкритих збіжжам, а також було видно всі відходи та контр-атаки большевицьких розстрілень. Наша артилерія працювала знаменито, але большевицька не робила ефекту й мало коли влучала. Рішаючим чинником в цьому бою була наша артилерія, якою командував знаменитий гарматчик, полковник Фіняндець. На жаль, забув його призвище й не маю ніде записаного. Властиво увесь наступ свій на Поділлю та свої успіхи Запорожська Січ мусіла завдячити лише артилерії, що складалася з легкої польової батерії та з двох тяжких шестицалевих гармат. Особливо знаменито працювали ці важкі гармати, при яких було кілька гарматчиків Галичан, що служили в австрійській військовій фльоті. На всьому шляху походу Запоріжської Січи можна було спостерігати діяльність цієї артилерії. Скрізь траплялилися зруйновані нею опорні пункти ворога, розбиті вози з його обозів та часто підбиті гармати й вози зі стрільнами.

Сидячи на спостерігаючому пункті й дивлячись за тим, як працює артилерія, я відчував насолоду повного вдоволення її артистичною стріляниною.

До вечера ми значно потиснули большевиків назад й підійшли до самого Бару. На ранок готувалися розпочати рішучий наступ на Бар. Я думав ще день залишитися тут, щоби разом зі Січю увійти до Бару й попередити можливість погрому, бо від Божка можна було всього сподіватися. Але ранком одержав повідомлення від свого заступника Липницького, що треба щось робити у Волинській ґрупі, де почалася певна деморалізація й виявилася нестійкість частин, а старшинство, яке там було з добровольчими симпатіями, почало втікати до Поляків. Саме тоді Волинська ґрупа була зломана страшною атакою в багато разів силою переважаючого її ворога й вона відкочувалася назад зпід Базалії через стацію Войтівці. Це загрожувало тим, що большевики ввійдуть у запілля нашій армії. Отож мені треба було негайно виїхати туди. Я був певний, що 18 червня Запоріжська Січ візьме Бар, бо вже 17-го ворог був зломаний, а за ніч він не одержав підмоги. Але за пару днів довідався, що в той же день Божко без причини відійшов за один день яких на трицять верст, віддавши большевикам і Барські Чемериси й важний для нас пункт Ялтушково.

(Кінець буде).

Цим він знову поставив ґрупу Удовиченка в дуже тяжке становище й стримав її наступ. Свій відхід Божко пояснив тим, що ворог його обійшов з лівого крила, але державний інспектор Січі мене офіційно повідомив, що то не ворог був, а мирне населення, котре вийшло з Бару привитати переможців та задобрити їх, щоби не робили погромів, бо славу погромщиків дивізія Божка здобула собі ще, оперуючи на Катеринославщині та Херсонщині. Отож Божко перелякався, побачивши натовп людей. Він подумав, що то ворог і поспішив „відступити".

Правда, що було загрожене праве крило Запорожської Січі, коли большевики заняли місто Заміхів на шосейному шляху з Єлтушкова на Нову Ушицю, але звідти їх ладнався вибити Удовиченко. Про те, що большевики захопили Заміхів, я довідався тоді, коли влетів своїм автом в місто з Романченком та Матвієнком. Уже в місті ми побачили, що здовж гостинця стоять червоноармейські гуртки. Наше авто було великої сили марки „Лакомобіл", а шофер дав доброго ґазу, розвинувши скорість яких 90 миль, так, що ми пролетіли Заміхів, не давши опамятатися здивованим большевикам. Лише кілька куль навздогін нас влучило в авто. Далеко гірше було, коли нас обстрілювали козаки дивізії Удовиченка, принявши нас за большевиків, що їхали зі Заміхова.

Приїхавши до Штабу Армії я негайно зробив докладну доповідь Головному Отаманові про свої спостереження й вимагав, щоби Божка негайно усунули від командування й призначили туди доброго команданта, а не „отамана". Про це я разом з тим подав свій мотивований письменний рапорт. Тоді я ще не знав, що Божко вже втік зпід Бару. Але Головний Отаман, вислухавши мій рапорт і пообіцявши все потрібне зробити негайно, як звичайно, нічого не зробив і Божко ще дальше залишився „отаманувати" у своїй Січі. Шкода було, що гарний бойовий людський матеріял, який безумовно в Січі був, знаходився в таких руках, як Божко, що дбав лише про свою „булаву", котру тягав за собою, та про „славу грізного батька-отамана". Це була язва в нашій армії, яку треба було зліквідувати як найскорше й я не перестав кожного разу, коли була нагода або причина домагатися, щоби її нарешті витравили з тіла нашої армії.

* * *

Піднісшись організаційно й відродившись духом, українська армія все більше терпіла від недуг. Навіть і з бойовими припасами та иншими устаткованнями наша армія вже сяктак справлялася тим, що захоплювала у ворога. Але страшною примарою катастрофи над нею висів санітарний стан армії. Люде були фізично остаточно виснажені, організми їх так ослаблені, що легко піддавалися недугам, а не було часу ні відпочити, ні можливости ліпшого виживлення армії. не було медикаментів і жадних санітарно-шпиталевих приладів, не було ліків, не вистарчало медичного персоналу й т. д. Козаки й старшини ходили місяцями в одній й тійже білизні та в одежі. Часто не мали зовсім білизни, яка вже давно стліла на тілі. Воші, цей страшний розсадник тифу, все більше обсідали всю нашу армію, немов саранча, поражуючи всю нашу територію.

Не було кому поранених перевязати, не було кому хорих доглянути й не було куди їх розмістити та відвезти. Люде були порозкидані скрізь по стаціях, по окремих ваґонах, по селянських хатах, по клунях, по стайнях. Було ще літо й це трохи полекшувало страждання хорих, але зі страхом кожен з нас думав, що буде, коли ми не дістанемо медикаментів та одежі до морозів?

Люде часто гинули не лише від ран та недуг, але головно від недогляду, бо не було кому дати їм своечасно поїсти. Можна сказати, що кожен хорий їв, що попалося, щоби заспокоїти голод і це ще більше виривало жертв з лав нашої армії. Гинули люде тому, що не було кому навіть води подати й страшний болючий стогін та зойк тяжко хорих, котрі просили води, молили о ратунок, ніби страшним ножем краяв душу кожного, хто вчув але був безсилий пособити.

Коли наш штаб переїхав до Ярмолинець, через них часто провозили окремі вантажні ваґони з наваленими на купу хорими, яких везли з фронту, чи до Камянця, чи куди в инше місце, аби лиш везти. Хто чим міг, той тим і старався облегчити їх страждання. Моя дружина, що була тут на стації, могла лише одно робити: поїти водою хорих на тиф. Вже ця одна незначна праця, лише поїти водою, забирала всі сили. Тут вона сама заразилася на плямистий тиф і коли я вернувся з фронту за тиждень своєї відсутности до Ярмолинців, я знайшов свою дружину в такому тяжкому стані, що її при життю притримувало лише те, що якийсь фельшер вприскував під шкіру камфору. З великими трудощами вона видужала завдяки припадкові, що їй пощастило добратися до Камянця Подільського, де в шпиталі за нею доглядав доктор К. Солуха.

(Кінець буде).

Д-р В. Клодницький.

„НАДЧОЛОВІК".

В старинних часах фільософ Плятон, а в новійших часах фільософ Нітше зображають нам сильнійше від звичайного чоловіка єство — себто надчоловіка — „андрогена", „айнен Іберменшен". Надчоловік, це людина дуже сильна духом, рівна „богам", яка в життевій боротьбі усуває всі перешкоди і доходить до вимріяної цілі. Надчоловік не попадає ніколи в зневіру, він все осягає побіду, бо його віра в силу духа все така сильна, що мрія стає реальністю!

Надчоловік є і героем рівночасно, бо він неустрашимий. Одначе між надчоловіком і героем є суща ріжниця. Герой в певному моменті лише робить велике, героїчне, надлюдське діло, а надчоловік є на кожному кроці героем.

Надчоловік, той усе життя герой, є продуктом талану всього народа і тому завданням надчоловіка є: **в критичних моментах стати „спасителем"** і носієм народного талану. Надчоловік мусить вміти творити чуда!

—o—

Всесвітна війна добігає кінця. Німці як льви бються, змагаються з кільнадесятьма державами світа. Німці насталюють свої груди, сотками тисяч жовніра йде в могилу за свою Вітчину. Сотки тисяч мозків силується знайти нові засоби до боротьби...

Німці мають знамениті генеральні штаби, геройську кільканайцять-міліонову армію. Вони мають підводні судна, добре зоруження для армії, вони мають газ „фосген", вибуховий матеріял „пікрину", літаки, панцирні залізниці, гармати, які стріляють на 160 кільометрів і цепеліни, які з Берліна до Лондону „можуть" заїхати. Зможені голодом і переможені світом, Німці здаються — здаються в тій надії, що 14 точок, проголошених Вілсоном, спасуть їх від заглади та наруги. Антанта взяла Німців під ноги. Вона жорстоко подиктувала їм „Версальський диктат", забрала богато територій та кольоній, окупувала часть Німеччини, наложила неймовірно високі репарації, обезоружила державу і заприсяглась знищити і стерти з лиця землі німецький нарід.

—o—

1. картина. Автомобіль, прибраний в стяги побідоносної держави, тягне, волочить за собою манекіна, подобу німецького кайзера, символ німецької держави. Юрба плює на Німця, бе його по голові і глузує собі. Побідник волоче за автом переможеного.

2. картина. Іде двох їздців жовнірів. На переді переодітий в німецький мундир якийсь ляшок. За ним другий ляшок в польському національному костюмі з мечем над головою Німця. Це „символ", що вчора проголошена Польща кождої хвилі може зрубати Німцеві голову. Їздці їздять по місті, а юрба верещить, реве і радіє, що Німцеві кінець.

—o—

І в самій Німеччині і всюда на еміграції Німцям було тяжко жити. Горя, наруг і нужди їм не бракувало. Французські шпіони по всій Німеччині шарили за далеко стріляючими канонами, щоб мати модель для будучої війни. Канон до нині не знайдено!

Користаючи із Версальського диктату, Французи порішили, що за всяку ціну треба знищити фабрику і пристань для цепелінів у Фрідріхсгафен. Ворожа Німцям преса вже радіє і насолоджується образами вимріяної деструкції Фрідріхсгафена.

У серцях Німців сум, сором і безсилля.

Один д-р Екенер не зневірюється та не сумує. Він кінчить Z. R. 3. — воздухоплав — цепеліна і радить його „продати" чи запрезентувати Америці. Д-р Екенер переконує правительственні круги, що Америка не допустить до зруйнування ані фабрик ані пристані.

—o—

Німецька преса подала до відома сумну вістку, що д-р Екенер відвозить до Америки Z. R. 3. — В Німеччині закипіло негодуванням, проклонами і закидами зради і перекупства на адресу Екенера. Перед самим відїздом Екенера на Z. R. 3. до Америки зроблено на Екенера невдалий атентат. Z. R. 3. одержала Америка, Фрідріхсгафен, не знищено, а Екенера „як зрадника" від 1924 р. до 1928 ніби з жалем забули Німці.

Д-р Екенер, повернувши в Америки домів, не сумував і не робив собі нічого із призирства, яким його загал нагороджував. Він, вихованок Нітше, він надчоловік, заприсягся все перенести — і глум і нарікання і жаль земляків. Він присяг собі, що збудує богато більшого і красшого воздушного орла цепеліна і ним поборе і бурю і мраку і простір.

—o—

В 1928 р. рознеслась чутка, що д-р Екенер приїзджає в Америку новим цепеліном. Весь світ здумився, весь світ з напруженням ожидав, чи Німцям виправа вдасться, та чи Німців ввічливо прийме Америка...

—o—

Вже ідуть Німці, вже радія подають відомости, що вже недалеко острова Бермуди.

Нараз розноситься чутка, що буря сильно ушкодила цепеліна. — Так, воздухоплав ушкоджений, вже тратить рівновагу, вже пасажири і залога готовляться на смерть... Вже зневіра, страх і сум наповнили серця всіх сущих на цепеліні.

Один тільки Екенер не стратив рівноваги і віри в побіду, бо він герой і надчоловік. Він приказує свому одинокому синові видрапатись на крило німецького вірла і завинути йому рану, щоб ніхто не поглузував собі із німецької слави. Буря відривала руки й ноги молодому Екенерові від літака, злюща злива хотіла його сполокати з хребта цепеліна, а розюшене море вже отвирало свою глибінь, щоб проковтнути на віки німецьку гордість. Старенький Екенер біля керми, супокійно рівноважить зраненого бурею орла, а син у воздусі між небом і пропастю океану, привязаний хиба лише любови узлом до німецького вірла, обвязує йому зранене крило. Пару годин надлюдської праці батька і сина відсуває катастрофу. Цепелін приходить до рівноваги і піднявшись ген, ген аж до золотого сонця, голосить світови, що він доїде до означеної мети.

Так цепелін перелетів океан і приневолив поважати силу німецького духа. Появившись над американською сушею, почув німецький орел співи „осанна", музику, поклін американської індустрії, „слава" з уст американської преси і ґратуляції від американського уряду. Знеможена Німеччина перший раз від Версальського договору з радости заплакала, а кождий Німець поблагословив д-рови Екенерови, героеві і надчоловікові.

Екенер не вдоволився тим великанським успіхом; він на днях своїм летом довкола земського глобу на вівтарі своєї Батьківщини зложив лавровий вінець, який голосить світови, що Німці є непобідимим народом.

ФИЛАДЕЛФІЯ І ОКОЛИЦЯ! ПОВІДОМЛЕННЄ. ФИЛАДЕЛФІЯ І ОКОЛИЦЯ!

РІЧНИЙ МІТІНҐ ЧЛЕНІВ БУДІВЕЛЬНО-ПОЗИЧКОВОГО ТОВАРИСТВА „ДНІСТЕР" У ФИЛАДЕЛФІЇ, ПА., відбудеться В ПЯТНИЦЮ, 13-го ВЕРЕСНЯ С. Р., в годині 9-тій вечером, в домі під ч. 717 Н. Френклін ул.

При сій нагоді подаемо тут стан фінансовий Товариства:

КАПІТАЛ.		КАПІТАЛ ЗЛОЖЕНИЙ.	
Позички на морґечі	$112,300.00	З місячних вплат	$96,600.00
Позички на уділи	6,848.00	Місячні вплати наперед	65.00
Залеглі місячні вкладки	1,742.00	Позички виносять	14,430.00
Залеглі проценти і премії	1,409.39	Фонд резервовий	2,710.10
Чартер	150.00	Зиск до поділу	24,390.91
Реальність	14,040.39		
Балянс в касі	1,706.23		
Разом	$138,196.01	Разом	$138,196.01

Товариство зорганізоване в році 1922. За сей час зросло до значного маєтку та придбало гарний зарібок.

Серія отвирається сего місяця і тому є нагода вступити в члени і користати зі зложеного маєтку.

ТЕОДОР СИДОРИК, предсідатель. **ГРИГОРІЙ БУЧКО**, касієр.
ОМЕЛЯН КУЛЬЧИЦЬКИЙ, секретар. **МИХ. ДАРМОГРАЙ**, конвейенсер.

Освідчини.

— Як ти освідчався Стефі?
— Я сказав їй всю правду!
— Що ти сказав?
— Я їй сказав, що не маю нічого, не знаю нічого і не зроблю нічого!
— А щож вона?
— Нічого!

—o—

Між жонатими.

— Моя жінка постояла трохи при відчиненім вікні і лікар коштував мене пятку.

— То ще не зле. Бо моя постояла під вікном ювеліра і це мене коштувало пятьдесятку.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ЯК МИ ПОМАГАЄМО СТАРОМУ КРАЄВИ.

ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ.

Збірка на інвалідів.

На хрестинах у п. В. Венґера з Лител Фері, Н. Дж., на заклик п. Романа Стружа, котрий кількома горячими словами згадав за наших калік інвалідів в старім краю і попросив гостей, щоби про них не забували, гості зложили жертву в сумі $22.50. Жертвували слідуючі: В. Венґер $5.00; П. Маційовський $3.00; по $2.00: Р. Струж, А. Жубрид і Е. Файфер; по $1.00: Марія Рубинович, Анна Смеречанська, Л. Зачко, І. Підгорецький, В. Маланяк, Стайс (Італієць), М. Косоноцький і Кухар; Дорця Маланяк (дволітна донечка п-ва Маланяків) 50 центів.

Гроші вислані до Обеднання на інвалідів.

Всім жертводавцям складається сердечне спасибіг.

Гість.

—o—

АМГЕРСТ, МАСС.

Збірка на Бойовий Фонд.

На хрестинах у громадянина Семена Затирки, на поклик гром. Василя Коваля зібрав І. Процишин на Бойовий Фонд 11 долярів. Жертви зложили: В. Коваль і С. Затирка по $2; І. Процишин, М. Павлівський, Л. Намака, М. Незнайко, І. Шулен, Ю. Затирка і П. Бабяк по $1.

Гроші вислано до краю через Обеднанне.

Ілько Процишин,
член відділу 59 УНС.

—o—

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Збірка на Бойовий Фонд.

Громадянин Микола Близнак переслав через Обеднання 10 дол. 50 центів, зібрані на пікніку православної громади 1 вересня б. р.

—o—

РАЧЕСТЕР, Н. Й.

Жертва на інвалідів.

Громадянин Михайло Юрків переслав через Обеднання один доляр жертви на інвалідів української армії.

—o—

ЙОНҐСТАВН, ОГАЙО.

Збікра на інвалідів.

Наш бувший православний парох о. В. Новосад, прощаючись зі своєю парохією з огляду на перенесення його до иншої парохії, закликав парохіян жити в любови та братерській згоді й ніколи не забувати про свій Рідний Край та про свій рідний нарід. Найліпшим доказом любови нашого народу до свого краю була його боротьба за свою державність, а герої-інваліди є найкращим зразком того, як треба жити й жертвувати для загальної народньої справи.

Пригадавши героїв-інвалідів, о. парох закликав до збірки на допомогу тим, що здоровлє своє віддали за свою батьківщину. До збірки зголосилися Микола Іванчак і Микола Пашович. Жертву зложили слідуючі громадяне:

По $1.00: о. В. Новосад, М. Іванчак, М. Господар, І. Луцик, А. Кіт, С. Кріль, П. Луцик, О. Боновський, М. Сорока і С. Шляхтич; по 50 ц.: П. Шаленко, М. Пашович, В. Пусь, А. Кравець, М. Павлечко, Л. Кіхтан, М. Кій, В. Яечник, Г. Цебеняк, М. Сенедак, М. Федина, М. Полянський, М. Репеч, І. Якim, С. Купчак, П. Вороновський, Н. Н., В. Ганкевич, І. Сітка, А. Мельникович, О. Смаль, Т. Нестор і С. Сивий.

З Джірард, О., жертвували по $1.00 М. Танчак та І. Кравець.

Гроші в сумі $22.00 вислано до краю через Обеднання.

М. Іванчак і М. Пашович.

ПОВІДОМЛЕННЯ.

Сим повідомляю моїх приятелів, знакомих і всіх інтересованих, що з днем 5-го вересня 1929 перестав я бути урядовцем шифкартового бюра „Ґлоб Сервіс Корпорейшен" в Ню Йорку. — З поважанням 213-15

Володимир Книгиницький.

ПРОТОКОЛ

XVII. Головної Конвенції Українського Народного Союза, що відбулася на днях від 13. до 18. мая 1929, включно, в місті Ню Йорк, Н. Дж.

(49)

53. Від. 168, Перт Амбой, Н. Дж. Василь Дзюбак, хорий на голову і очи (причина його слабости: був потовчений в голову). Ухвалено $25.

54. Від. 167, Толідо, Огайо Антонина Пощирка. Ухвалено $35.

55. Від. 163, Филаделфія, Па. Іван Шегда, хорий 5 літ, нездібний до праці. Ухвалено $50.

56. Від. 155, Перт Амбой, Н. Й. Ева Розик, хора 2 роки на жолудкову недугу, просить $100. Ухвалено $25.

57. Від. 136, Карнеґі, Па. Йосиф Приничка, утрата пальця на руці, сам знаходиться в шпиталю. Ухвалено $75.

58. Від. 276, Ембридж, Па. Микола Груна. Ухвалено $25.

59. Від. 276, Ембридж, Па. Іван Куруна, хорий на атсму від 5 літ, має троє дітей. Ухвалено $100.

60. Від. 75, Дітройт, Міш. Дмитро Саламін, має обтяті пальці, дітей 5. Ухвалено $75.

61. Від. 69, Бронкс, Н. Й. Микола Забавчук, хорий на диханицю, дітей 5. Ухвалено $50.

62. Від. 81, Кортіс Бей, Мд. Блажей Пашкевич, хорий на сухоти. Ухвалено $50.

63. Від. 85, Гейзелтон, Па. Данило Паращук, зломана кість в нозі. Ухвалено $50.

64. Від. 90, Централія, Па. Семен Чопович, зломанне ребер. Ухвалено $25.

65. Від. 90, Централія, Па. Микола Малик, зломанне ноги, самітний. Ухвалено $25.

66. Від. 90, Централія, Па. Теодор Іваськів, потовчений в майнах. Ухвалено $25.

67. Від. 100, Гери, Інд. Василь Андрушак, внутрішна слабість, дітей 2. Ухвалено $25.

68. Від. 114, Тейлор, Па. Михайло Зелінський, 5 дітей, покалічений в майнах у ліву руку. Ухвалено $50.

69. Від. 109, Бентлівил, Па. Катерина Мороз, хороба жолудкова. Ухвалено $25.

70. Від. 108, Лейквуд, Ілл. Іван Дзяд, хороба з роботи в фабриці. Ухвалено $75.

71. Від. 106, Шикаґо, Ілл. Петро Гасько, умово хорий, самітний. Ухвалено $25.

72. Від. 106, Шикаґо, Ілл. Панько Стиранко, хорий на випуклину. Ухвалено $25.

73. Від. 106, Шикаґо, Ілл. Антін Мороз, поломана нога. Ухвалено $50.

74. Від. 106, Шикаґо, Ілл. В. Гавришків, хорий на туберкульозу. Ухвалено $50.

75. Від. 103, Милвоки, Вис. Григорій Томащук, жолудкова недуга. Ухвалено $75.

76. Від. 100, Ґери, Інд. Семен Ферич, Ухвалено $25.

77. Від. 100, Гери, Інд. Олена Вородовська. Ухвалено $25.

78. Від. 221, Шикаго, Ілл. Микола Бура, ниркова недуга. Ухвалено $35.

79. Від. 221, Шикаго, Ілл. Григорій Дяк, цукрова недуга. Ухвалено $35.

80. Від. 318, Нортгемптон, Па. Олександра Сенюк, в домі божевільний від трох літ. Ухвалено $50.

81. Від. 295, Акрон, Огайо. Теодор Кулевич, хорий на зломанне ноги. Ухвалено $50.

82. Від. 295, Акрон, Огайо. Текля Лешняк з причини бідноти просить запомоги. Ухвалено $50.

83. Від. 10, Ансонія, Конн. Григорій Кривоніс ізза старости нездібний до праці. Ухвалено $50.

84. Від. 259, Шикаго, Ілл. Омелян Скородинський просить о запомогу. Признано дорогою ласки $25.

85. Від. 193, Тейлор, Па. Василь Филя, котрий більше не здібний до праці. Ухвалено дорогою ласки $50.

86. Від. 54, Джерзи Сіті, Н. Дж. Андрій Дзючик, хороба Т. В. (сухоти). Ухвалено $35.

87. Від. 334, Клівленд, Огайо. Марія Ковтанюк, умово хора. Ухвалено $25.

88. Від. 69, Ню Йорк, Н. Й. Іван Бобецький, хорий на ревматизм. Ухвалено $50.

89. Від. 39, Сиракюз, Н. Й. Олена Кудайк. Ухвалено $35.

90. Від. 39, Сиракюз, Н. Й. Просьба уряду для Петра Доброволя о запомогу. Відкинено.

91. Від. 238, Бостон, Масс. Пилип Стахович. Ухвалено $25.

92. Від. 289, Рочестер, Н. Й. Анна Януш, вдова. Ухвалено $25.

93. Від. 44, Нортгемптон, Па. Андрій Гурський. Ухвалено $25.

94. Від. 296, Арнолд, Па. Іван Котелець. Ухвалено $50.

95. Від. 361, Іст Елмгорст, Л. Ай. Теодор Макарук. Ухвалено $50.

96. Від. 242, Фреквил, Па. Григорій Мазур. Ухвалено $50

97. Від. 220, Шикаго, Ілл. Антін Плекан. Ухвалено $40.

98. Від. 215, Ню Йорк, Н. Й. Зиновій Скальський. Ухвалено $25.

99. Від. 200, Озон Паркт, Л. Ай, Н. Й. Іван Великанович хорий на чахотку. Ухвалено $25.

100. Від. 146, Дітройт, Міш. Ілія Романюк. Ухвалено $25.

101. Від. 72, Тайтусвіл, Па. Ілія Ольховий. Ухвалено $25.

102. Від. 273, Ню Йорк, Н. Й. Григорій Пиндус. Ухвалено $25.

103. Від. 273, Ню Йорк, Н. Й. Іван Драбик. Ухвалено $25.

По справозданню Комісії Просьб і Скарг Гілярій Божемський, дел. від. 46, поставив внесенне, а Іван Коцан, дел. від. 72, підпер, щоби жертву для Рідної Школи підвисшити з $1,000 на $1,500 — відкинено.

Михайло Клюсик, дел. від. 39, вніс слідуючий протест:

Вношу протест яко делеґат від. 39 з Сиракюз, Н. Й., що Комісія, зглядно її предсідатель, не дозирали справи Просьб і Скарг як належиться, бо відносно відділу 39 Олена Кудлик зломала ногу, то лікарі коштували 150 долярів. Пан Капітула, яко предсідатель, дивився за кандидатурою, не на справи як належиться. — Заявленне до президії і до цілої конвенції.

Николай Пацин, дел. від. 168, також вніс протест, як слідує:

Відділ 168 вносить зажаленне до Комісії Просьб і Скарг, що членови узнано за дуже малу запомогу, котрий не видить на очи і не робить більше ніж 6 місяців, а дістав тільки $25. Просить о більшу запомогу.

Стефан Гвіздь, дел. від. 163, вніс внесенне, а Николай Близнак підпер, щоби приняти звіт Комісії Просьб і Скарг — приняте.

(Конець буде).

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

Подається до загального відома, що

ВПИС

ДО УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ ім. ІВ. ФРАНКА

— відбудеться —

ВІД 14—21 ВЕРЕСНЯ С. Р.

в годинах від 6.30 до 9 вечер

в СІЧОВІМ ДОМІ

717 N. FRANKLIN ST., PHILA, PA.

Вненділю, дня 22. вересня, в Січовім Домі, в год. 5-ій пополудни відбудеться ШКІЛЬНІ ЗБОРИ. Тому родичів, що впишуть своїх дітей, проситься на сі збори прибути.

214-15 Комітет.

В ХОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Тов. ім. Дм. Вітовського, від. 375, повідомляє своїх членів, що мітінґ відбудеться 15. вересня, в 2-ій годині попол., у Січовім Домі. Довгуючих членів проситься прийти і виповнити свої залеглости. Всіх членів проситься прийти на час. — Іван Чопик, предс.; Гр. Дорожовський, секр.

ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ. Отсим повідомляється членів Тов. Укр. Січи, від. 170, що місячні збори відбудуться в пятницю, 13. вересня, в год. 7.30 вечером, в галі під ч. 72 Morris St. На ці збори кождий член повинен обовязково явитися. Довгуючі члени мають вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. — В. Пасічняк, секр.

ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ. Бр. св. О. Николая, від. 4, повідомляє своїх членів, що місячний мітінґ відбудеться в суботу, 14. вересня, точно в годині 7-ій вечер, в Народнім Домі, 72 Моріс, ул. Проситься всіх членів явитись на означений час. — Йосиф Крайник, предс.; Василь Глива кас.; Семен Кусень, секр.

РАРІТАН, Н. ДЖ. Бр. св. Арх. Михаїла, від. 332, повідомляє всіх своїх членів і членкинь, що місячний звичайний мітінґ відбудеться в неділю, в годині 2-ій точно, в гали Укр. Нар. Дому при улици Colfax, число 10. Обовязком кождого члена і членкині є на отсей мітінґ прибути і вирівнати свої залеглости, щоби не наражатись на суспенду. Найгірше з дітьми, бо кождий знає, що діточої каси нема, але за діти мусить платити секретар. Також є важні справи до полагодження, котрих без більшости членів не можна полагодити. Хто би хтів приступити до нашої орґанізації проситься прибути на мітінґ. — Николай Попадюк, фін. секр.

ОЛИФАНТ, ПА. Бр. св. Кирила і Методія, від. 86, повідомляє своїх членів, що місячний мітінґ відбудеться в неділю, 15. вересня. Проситься всіх членів явитись на означений час, бо маємо важні справи, котрі мусять бути вирішені на тім мітінґу. Рівнож напоминається довгуючих членів, щоби прийшли на сей мітінґ і вирівнали свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані, як старші члени, так їхні діти. — Павло Саламаха, секр.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Тов. „Любов", від. 45, повідомляє своїх членів, що звичайні місячні збори відбудуться в суботу, 14. вересня, в год. 7.30 вечером. Проситься всіх вирівнати свої вкладки, бо в противнім разі будемо мусіли суспендувати тих, котрі залягають з вкладками. — Теодор Малик, предс.; Антін Гарасим, кас.; Микола Ю. Сеник, секр.

КЛІВЛЕНД, О. Жіноче Тов. „Згода", від. 358, повідомляє своїх членкинь, що місячні збори відбудуться в неділю, 15. вересня, в год. 2-ій попол., в У. Н. Домі при West 14th St. Проситься всіх членкинь явитись на зборах; будут важні справи до обговорення. Довгуючих членкинь проситься вирівнати свої залеглости. — Уряд Тов. „Згода".

ЙОНҐСТАВН, О. Бр. св. Ів. Хрестителя, від. 230, повідомляє усіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що квартальний мітінґ відбудеться 15-го вересня, в неділю, точно в годині 2-ій пополудни, в гали при Franklin St. На сей мітінґ кождий член має явитись і вирівнати свої залеглости; котрий член підлягає карі, має на сім мітінґу вирівнати, бо в противнім разі буде виключений з Бр. і У. Н. Союза. Не явившийся член без важної причини платить кару 50 ц., а урядник 1 дол. — Ів. Павловський, предс.; Н. Щурко, кас.; Й. Білик, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Укр. Запомогове Тов. Дністер, від. 361, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що збори відбудуться в суботу, 14-го вересня, в Укр. Нар. Домі, 217-19 Іст 6-та вул., точно в годині 8-ій вечером. кождий член обовязково має бути на сих зборах. Хто з членів має нового члена, котрий записався на пікнику, буде ласкав прийти з новим членом на збори і на час перед 8-ою годиною. Родичам припоминається, щоби вписували дтий до У. Н. Союза. Родичі! Діти се ваші наслідники (потомки). Союз се ваше майно! Хто займень після вас сим майном, коли ви самі не дбаєте за своїх дітий. Нагинай галузку поки молода! — Е. Гузар, гол.; Д. Костишин, секр.

БАВНД БРУК, Н. ДЖ. Бр. св. О. Николая, від. 344, повідомляє, що звичайний мітінґ відбудеться в годині 6.30 вечером, в суботу, 14. вересня, в гали Словенській, 41 North St., Проситься всіх членів прибути на сей мітінґ, бо є важні справи до полагодження. Не явившийся член заплатить кари 1 дол., а урядник 2 дол. — Петро Мелещук, заст. предс.; Іван Поклітар, кас.; Павло Лівкович, секр.

СКРЕНТОН, ПА. Тов. Надзбруччa, відділ 280, повідомляє всіх своїх членів, що збори відбудуться в неділю, 15. вересня, в годині 2-ій пополудни, під ч. 618 Вест Лакавана Евеню. Проситься всіх членів прийти на сі збори, бо є важні справи. Довгуючих членів напоминається вирівнати свої залеглости, бо з каси не будеться висилати вкладок за таких членів, котрі довгують. — В. Бутинський, секр.

ВЕСТЧЕСТЕР, Н. Й. Тов. Згода, від. 210, повідомляє своїх членів, що трикартальні збори відбудуться в суботу, 14. вересня, в домі т. Г. Романова, 919 Revere Ave. Кожний член повинен бути присутіний. — Секретар.

ДЕНБУРИ, КОНН. Бр. св. О. Николая, від. 381, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що квартальний мітінґ відбудеться 15-го вересня, точно в год. 2.30 пополудни, в гали Коркордя. Проситься всіх членів явитись на сей мітінґ, бо є важні справи до полагодження. Котрий член не буде на мітінґу заплатить 50 ц. кари, а урядник 1 дол. — М. Маркевич, секр.

ЕЛІЗАБЕТ, Н. ДЖ. Бр. св. Архистр. Михаїла повідомляє всіх своїх членів, що трикартальний мітінґ відбудеться в неділю, 15. вересня, в годині 2.30 пополудни, в Укр. Нар. Домі, 212-14 Fulton St. Є багато справ до полагодження. Не явившийся член заплатить кару після статута. Хто ще не є членом У. Н. Союза, нехай прийде на сей мітінґ і впишеться. — А. Поливчак, предс.; Я. Лещак, кас.; П. Остапчук, секр.

ЛЕЙТРОБ, ПА. Бр. Усп. Пресв. Богородиці, від. 61, повідомляє своїх членів, що квартальний мітінґ відбудеться 15. вересня, в годині 3-ій пополудни. Проситься членів прийти і вирівнати всі залеглости. Таксамо буде вирівнана виплата хорої підпори членам. — Антін Скубяк, секр.

УВАГА! НЮАРК, Н. ДЖ., УВАГА!

СТАРАННЄМ СЕСТРИЦТВА СВ. ПОКРОВИ

при Укр. Правосл. Церкві св. Вознесення в Нюарк, Н. Дж.

— відбудеться —

ВЕЛИЧАВИЙ ПОСЛІДНИЙ

ПІКНІК

на підмогу Рідньої Української Школи при Укр. Пр. Церкві

В НЕДІЛЮ, 15. ВЕРЕСНЯ С. Р.

НА JERRY CARBON В ЛІСІ HILLSIDE AVE., HILLSIDE, N. J.

Місце пікніку є в томусамому місці, що були попередні, тільки через ту саму вулицю (cross street), і знова ліс, в якому буде пікнік.

Українці! З огляду цего, що весь дохід призначений на Рідну Українську Школу, та й послідний пікнік в цьому році, тому до численної участи просить щиро-сердечно .214

Комітет.

ПОЗІР! НОРТГЕМПТОН! ПОЗІР!

В НЕДІЛЮ, 15. ВЕРЕСНЯ С. Р.

в 7-мій годині вечера

В ГАЛИ ПРИ УКРАЇНСЬКІЙ ПРАВОСЛАВНІЙ ЦЕРКВІ

МОЛОДЕ КОЗАЦТВО

дає представлення:

ЖЕРТВИ ЦЕЛІБАТА

драма на 3 дії, Дм. Тягнигоре

ЖИД СВАТОМ

жарт на 1 дію, Дм. Тягнигоре.

Приґравати буде Козача Орхестра.

Отаман хорунжий Павло Сокіл.

Отаман Маруся Дженджалій.

УКРАЇНСЬКА НАРОДНА ШКОЛА В АСТОРІЇ, Л. АЙ.

Наука розпочалася

У ВТОРОК, 10-ГО ВЕРЕСНЯ,

тому проситься всіх щирих Українців присилати свої діти на науку своєї рідної мови.

Наука відбувається

У ВТОРОК І ЧЕТВЕР,

ВІД ГОДИНИ 5—7 ВЕЧЕР, А В СУБОТУ ВІД 4 ДО 6 ПОПОЛУДНИ.

Учителем є ТЕОДОР ОНУФРИК. 212-14

В ресторані.

— Чи у вас нема кельнерів?

— Є, або що?

— Чому ніхто не приходить?

— Зараз, зараз!

— То хіба буду у вас сидіти, поки не умру з голоду!

— Ні, ми замикаємо за три години.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.